

Štev. 1

Leto 10

Izhaja dvakrat na mesec
Naročnina četrletno 12 dinarjev

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

P. J.:

Iz starega v novo leto!

Kapitalisti se pripravljajo, da zaključijo svoje račune z gube in dobička in napravijo bilance. Razmišljajo, kako bi se dalo bilance potvoriti, da se skrije poslovni dobiček in da se na ta način izognejo plačanju davka ter pripravijo teren za nadaljnji pritisk na plače delavcev in nameščencev, za poslabšanje socialne zakonodaje ter opravičijo potrebe močnih režimov.

Delavski razred nima ob koncu leta takih skrbi. Letni zaključek delavca in nameščenca je dokaj enostavnejši. Od začetka do konca leta jima ni od njunega dela ostalo ničesar. Trpela sta navzlic zaposlenju pomanjkanje s svojimi družinami vred. Kakšen računski zaključek si lahko napravijo brezposelnosti, si lahko mislimo.

Eni in drugi smo med letom gledali, kako se plače reducirajo, socialna zakonodaja tepta, samo za to, da se je na drugi strani kupičil dobiček, širilo razkošje in razsipanje dobrin.

Poleg vsega tega zla je delavstvo moralo gledati in preživeti težke poraze delavskega gibanja v raznih državah Evrope.

Za porazom delavskega razrednega gibanja v Italiji je prišel poraz v Nemčiji, zatem poraz najbolj duševno in materialno organiziranega razrednega gibanja v Avstriji ter končno poraz revolucionarnega gibanja v Španiji. Vse to uničevanje delavskega razrednega gibanja se je izvršilo na željo in z denarjem kapitalizma in reakcije, da se na teh razvalinah reši gospodarska kriza in obstoječi družabni red. Po vsakem izmed teh porazov je kapital triumfiriral in svet prepričeval, da je konec marksističnega gibanja — in da bo s tem tudi konec gospodarske krize in brezposelnosti.

In posledice te kapitalistične diktature? Večja brezposelnost, večji kaos, zmeda in nasilja v kapitalistično-fašističnih vrstah.

Težki so bili ti udarci za ves delavski razred — ali niso ga uklonili. Za vsakim teh porazov se je — kakor zvezda na Jutrovem — pokazal na drugi strani nov uspeh in nova zmaga.

Napredek in ponovne zmagе delavskega gibanja v nizozemskih državah, v Angliji, Švici, Čehoslovaški in drugod so nadomestile prej označene poraze in navdušile delavstvo za nove boje, obrambo in uspehe.

Razredno delavsko gibanje je kakor tisti zmaj, kateremu je pravilni junak odsekal eno glavo, pa mu je za to zraslo sedem novih. Močni diktatorji se tresejo pred lastnimi sencami, delavstvo pa z zaupanjem gleda v bodočnost, ki je njegova.

Tudi pri nas v industrijsko nerazviti in v pretežno kmečki državi ni bilo v preteklem letu delavstvu z rožami poslano. Bilo je leto bojev in težkih preizkušenj.

Svobodno delavsko gibanje se je moralo bojevati za ohranitev golega življenja — delavcev, nameščencev in njihovih družin.

Gigantski boj se je bil proti znižanju plač, podaljšanju delovnega časa, poslabšanju zaščitne in zavarovalne zakonodaje, dasi ni bil vedno kronan z uspehi. Kapitalistični razred je tudi pri nas skušal vse posledice krize prenesti na ramena delavcev in nameščencev.

Posledice: Zasluzek se je znižal na polovico, število brezposelnih in napol zaposlenih se je zvišalo. Z njimi je narasla beda in obup.

Kapitalizem je tudi pri nas skušal

zajeziti samoobrambo delavstva potom svobodnih organizacij.

Ali vse to ni strilo našega delavskega gibanja niti mu ni vzelo volje do boja za samoobrambo pred dušami, kupljenimi od kapitalizma.

Vsa »delavska« fašistična gibanja so pod vplivom moralne moči delavskega razrednega gibanja ostala samo želja kapitalističnih krogov in tam, kjer so se pod silo prilik nekoliko razširila, so v lastni demagogiji in nespособnosti (kakor v Mariboru in drugod) skrahirala v sramoto njih in vseh onih, ki so taka gibanja podpirali.

Naš pokret, svest si svoje moralne vrednosti, se je v začetku tega leta, na podlagi obstoječih zakonov skušal politično aktivizirati in je prijavil ustanovitev lastne politične stranke, da bi potom nje svoj vpliv povečal in lažje branil pridobitve delavstva.

Tudi to ni našega gibanja strilo. Zastavili smo naše sile na drugih poljih, kjer je še obilo dela. Konsolidacija strokovnega gibanja, razširitev naše kulturne organizacije in kulture sploh je bila naloga, katere se je moral zavedati vsak naš funkcionar in zaveden pristaša. Mislim, da to delo ni bilo zaman. Število članov v strokovnih in kulturnih organizacijah ni nazadovalo in pridobili smo na moči in ugledu.

Tudi na naš delavski tisk v tem letu nismo pozabili. Vsak naš funkcionar je moral imeti pred očmi, da nam je dober delavski tisk potreben kot vsakdanji kruh in vsak je po svoji moči skušal za naš tisk nekaj napraviti. Danes lahko in s ponosom povdarimo, da je v tem letu, v letu revščine in bede, naš tisk, zlasti »Delavska Politika« napredoval in se izpopolnjeval. Vemo, da še nismo dovolj napravili za naš tisk, to pa bo treba izvršiti v novem letu. Čim močnejši bo delavski tisk, tem močnejši bo delavski razred, tem uspešnejši bodo naši boji za delavske pravice.

V znanju je moč delavskega razreda!

Volitve v bolniško blagajno

V treh direkcijah zmagale liste opozicije. — V ljubljanski direkciji vsled velikih nepravilnosti vložena pritožba

Dne 6. decembra so se izvršile v vseh železniških direkcijah volitve skupščinarjev za dobo treh let. Te volitve so bile zelo značilne že vsled samega dejstva, da se je pojavila proti oficelnemu zvezarskemu režimu v bolniški blagajni opozicija kar v štirih direkcijah, pa tudi v peti direkciji (subotički) so zavedni železničarji demonstrativno nastopali proti zvezarski listi ter oddajali prazne glasovnice, ker jim ni bilo možno oddati glas za opozicijsko listo.

V treh direkcijah je opozicija zmagala nad zvezarsko listo in sicer v beograjski, sarajevski in zagrebški.

Najbolj značilna je zmaga v zagrebški direkciji, kjer se je opozicija pojavila spontano brez vsakih predpriprav in brez naslonitve na organizacije ter je kljub temu dobila po razveljavljenju par tisoč glasov še vedno 6.977 glasov, med tem, ko je zvezarska lista dobila le 3894 glasov. Velikansko število glasov v zagrebški direkciji jasno pričča, da obsojajo zavedni železničarji zvezarsko delovanje ne samo v bolniški blagajni, marveč da izrekajo nezaupnico zvezarjem, ki so si prilastili nekaj organizacijski monopol, tudi radi njih delovanja in nastopanja v boju za zadnje železničarske pravice.

V ljubljanski direkciji do danes še ni znan in objavljen volilni rezultat, samo mariborski Večernik je dobil informacijo, da je zvezarska lista zmagala z nad 3000 glasovi večine.

Krona vsemu našemu delovanju v preteklem letu je bil brez dvoma strokovni kongres v Sarajevu, na katerem so zastopniki strokovno in kulturno organiziranega delavstva, v pravem času, na pravem mestu, jasno, odločno in brez prikrivanja povedali, v kakšnem položaju se nahaja naše gospodarstvo, kako živi naše delavstvo, kako se pred očmi oblasti teptajo zakonski predpisi in kako si je gotova kapitalistična klika uzurpirala oblast, da sme nekontrolirano izkoriščati, ne samo delavstvo, temveč vse delovno ljudstvo v državi. Na tem kongresu se je tudi odločno povdarilo, da tako ne more in ne sme več iti dalje. Delavski razred zahteva zaščito, zahteva dovolj dela in zasluzka — ne miloščine — da more preživljati sebe in svoje družine.

zakoni.

Zahteve delavstva na tem kongresu ne morejo in ne smejo ostati glas vpjiočega v puščavi, saj so bili na tem kongresu tudi zastopniki oblasti, kateri so na lastna ušesa slišali, kako se delavstvu godi in kakšne so njegove želje in zahteve.

S tem kongresom je naše gibanje zaključilo svoje delo v starem letu in stopa v novo leto s polno zavestjo, da je v starem letu napravilo svojo dolžnost in v globokem prepričanju, da bo v novem letu to delo želo večje uspehe v strokovnem, socialnem, kulturnem, kakor tudi v političnem oziru.

Upajmo, da se bo v novem letu posrečilo politično aktiviziranje delavskega razreda in da bo dovoljena obnova samostojne politične delavske stranke.

Delavec in nameščenec želita in hočeta biti svobodna in enakopravna državljana v svobodni državi Jugoslaviji, ker le tedaj bosta tudi lahko iz dna srca zaklicala

srečno in veselo novo leto!

najrazličnejših krajev. Pa ne samo pritožbe, marveč tudi postopanje drugih krogov je imelo namen vplivati na volilni rezultat. Uslužbenec, ki je oddal eno glasovnico izven službenega časa svojemu tovarišu je bil kaznovan. Drugi uslužbenec, ki je oddal par kuvert z glasovnicami akcijskega odbora je plačal nad Din 100.— kazni. Istočasno pa se je lahko razdelilo nemoteno v službenih prostorih nad tisoče letakov in kandidatnih list zvezarske liste ter se je šlo celo tako daleč, da so oni, ki so morali po službeni dolžnosti deliti uradne kuverte za volitve, istočasno delili zvezarske glasovnice. Nedvomno je tudi ta dvojna mera vplivala na volilni rezultat ter upamo, da bo novi minister, ki je znan kot objektivni človek, razčistil vlogo gotovih eksponentov tudi v ljubljanski direkciji in izrekel enako pravico za vse.

Akcijski odbor je vložil proti volitvam pritožbo ter predložil toliko dokazov nepravilnosti, kršenja volilne tajnosti in izrabljanja starešinske oblasti, da bodo volitve sigurno razveljavljene.

Upajmo, da bodo železničarjem v ljubljanski direkciji v kratkem dana prilika, da v svobodnih in obojestransko kontroliranih volitvah izrečejo nezaupnico zvezarjem in se pridružijo močni opoziciji v ostalih direkcijah, ki je z zvezarji že obračunala.

Delavske pokojnine

Kakor ločimo pri nastavljenih več vrst upokojujencev in več vrst pokojnin ter dokladi, enako obstojajo tudi pri delavstvu velike razlike in razni predpisi za odmero pokojnin.

Da bodo prizadeti delavci vsaj nekoliko obveščeni o predpisih, ki za posamezne veljajo, objavljamo danes glavne razlike pri odrejanju pokojnin.

V glavnem ločimo danes upokojene delavce na sledeče skupine:

1. miloščinarje bivše južne železnice,
2. delavce, upokojene po predpisih provizijskega statuta južne železnice,
3. delavce, upokojene po predpisih provizijskega statuta za službe in pomožne uslužbence prejšnjih avstr. drž. železnic,
4. delavce, upokojene po predpisih pravilnika o pomožnem osebju drž. železnic z dne 1. julija 1930,
5. delavce, upokojene po predpisih sedaj veljavnega delavskega pravilnika od 20. V. 1933, odnosno, ki se bodo po teh predpisih upokojeni.

Poleg teh kategorij obstoja še ena kategorija doslužbenih delavcev in to so bivši delavci državnih železnic, ki niso bili člani provizijskega statuta in ki so po odpovedi službe ostali brez vsakih sredstev na cesti, ker jim po prejšnjih predpisih ni pripadala nikakva miloščina. Ti reveži bodo v najkrajšem času izumrli, ker vsi oni, ki so dočakali še v aktivni službi novi pravilnik, so postali avtomatično člani penzijskega fonda ter so se jim prejšnja leta vračunala. Ker je torej takih »upokojujencev brez pokojnin« v naših krajih zelo malo, bi bilo edino pravilno, da odločujoči posvete tem revežem primerno pažnjo sedaj pri razpravi novega proračuna in jim priznajo borno miloščino na stara leta.

Preidimo sedaj na one, ki živjajo penzijo:

Prvi so torej miloščinarji bivše južne železnice.

Tudi teh je malo in novih miloščinarjev ne bo več, ker je bila dana z novim delavskim pravilnikom prav vsem bivšim južno-železničarjem možnost da so sprejeti neoziraje se na starost in službena leta v novi delavski pokojninski fond z vračunanjem prejšnjih službenih let. Miloščinarji so torej samo oni bivši južno-železničarji, ki niso bili člani provizijskega statuta in katerim je bila vsled po zdravniku ugotovljene delavne nezmožnosti odpovedana služba ter so imeli tedaj najmanj 15 let neprekinjene službe. Miloščina je v današnji valuti minimalna in dosega komaj do Din 100.— mesečno pri prav starih delavcih. K temu izplačuje uprava še po Din 2.— draginske doklade na dan, tako, da dobi miloščinar v najboljšem slučaju okrog Din 200.— mesečno. Po smrti miloščinarja dobi polovično miloščino in pripadajočo doklado vdova.

Drugi so provizionisti bivše južne železnice.

Število teh je že veliko večje, vendar se bo odslej samo manjšalo, dokler ne bodo popolnoma izumrli, ker novih provizionistov južne železnice od 1. julija 1930 dalje

Take in slične pritožbe so prišle iz

ni več, izvzemši rodbinske člane umrlega provizionista, Ročbinam vseh onih, katerim so bile provizije odmerjene po predpisih statuta provizijskega fonda južne železnice, se odmerja še sedaj in tudi v bodoče v slučaju smrti provizionista, pripadajočo rodbinsko provizijo po starih predpisih statuta južne železnice.

Rodbina onega provizionista, ki mu je odmerjena provizija po predpisih južne železnice, dobi v slučaju smrti provizionista odmerjeno provizijo po sledečih predpisih: Vdova dobi 50% cne provizije, ki jo je prejemal n/en mož.

Poleg tega dobi za zakonske otroke še vzgojevalni prispevek, ki znaša za vsakega nepreskrbljenega otroka do 18. leta petino vdovske provizije. Po 18. letu pa pripada vzgojevalni prispevek samo še delanežmožnim otrokom in poleg tega nepreskrbljenim otrokom možkega spola, če posejajo kak učni zavod in to do 24. leta. Po 24. letu pa pripada ta prispevek samo radi telesne ali duševne hibe delanežmožnim otrokom.

Ce umre tudi vdova odnosno ce je bil umrl vdovec, pa imajo **zakonski otroci** pravico do polovice provizije, ki bi pripadala vdovi, torej do 25% očetove provizije. Če sta več kot dve siroti pa prejemata kot provizijo cni znesek, ki bi odgovarjal vzgojevalnim prispevkom, katere bi prejemale njih mati, ako bi še živela.

Važno je, da imajo preostali po v provizijskem staležu umrlem članu fonda pravico do posmrtnine in sicer:

vdova po članu, ki je umrl kot provizionist ima, ce je živela z njim v skupnem gospodinjstvu ali poravnala pogrebne stroške, pravico do posmrtnine v visini trikratne mesečne provizije člana.

Ce ni vdovec, odnosno ce ona po teh določbah nima pravice do posmrtnine, dobe posmrtnino zakonski potomci umrlega, ce so živeli z njim v skupnem gospodinjstvu ali ce so poravnali pogrebne stroške. Ce tudi teh ni, potem pripada posmrtnina tudi drugim osebam, ki dokažejo da so ali članu pred smrtjo stregle ali pa krile pogrebne stroške. V tem slučaju se plača posmrtnina največ do visine pogrebnih stroškov, ako so ti manjši kot posmrtnina.

Opozarjamo na te določbe vse naše čitatele, provizioniste južne železnice, da ne pozabijo opozoriti prizadete na to pravico in da vložijo v smrtne slučaju takoj prošnjo za izplačilo posmrtnine.

Provizionistom južne železnice pripada seveda še rodbinska doklada in sicer po Din 3.— dnevno za ženo in nepreskrbljene otroke. Poleg tega pa pripada provizionistom še osebna doklada po Din 10.— do 12.— in sicer po draginjskem razredu.

Na to so provizionisti, upokojeni po predpisih statuta prejšnje avstrijske državne železnice.

Tudi ti so v pogledu draginjskih doklad popolnoma izenačeni z upokojenci bivše južne železnice, kakor živjajo tudi enake pravice glede vzgojevalnih prispevkov.

Pretežna večina provizionistov bivše državne železnice pa se ne zaveda pravice glede takozvanega posmrtninskega kvartala. Tudi po smrti provizionista bivše državne železnice, kateremu je bila penzija odmerjena pred 1. julijem 1930 pripada njegovim naslednikom posmrtnina v izmeri trimesečne provizije pokojnika. To posmrtnino dobi vdova, ce te ni pa zaposkani nasledniki umrlega in ako tudi teh ni potem pa ona oseba, ki dokaže, da je pokojniku pred smrtjo stregla, ali pa je iz lastnega krila pogrebne stroške. Ti poslednji pa dobe odobreno posmrtnino le s posebnim odlokom železniškega ministrstva.

Doslej naštetih so neke vrste staroupokojenci, ki imajo poleg provizij, ki so nizke, pravico tudi do rodbinskih in osebnih draginjskih doklad. Sedaj pa pridjejo takozvani novoupokojenci. Tudi ti se delijo v dve skupini in sicer:

a) delavci, upokojene po predpisih pravilnika o pomožnem osebju z dne 1. julija 1930. Teh je zelo omejeno število, ker je ta pravilnik veljal samo od 1. julija 1930 do 20. maja 1933. Vsi delavci, ki so bili upoko-

jeni v tem času in katerim je bila odmerjena pokojnina po določbah tega delavskega pravilnika, deljivajo samo pripadajočo jim pokojnino in nimajo pravice do kakih rodbinskih in osebnih draginjskih doklad. Pokojnina teh delavcev znaša po službenih letih in po kategoriji:

pri pomožnih delavcih od Din 285.— do Din 729.60,
pri polkvalificiranih od Din 360.— do Din 921.60,
pri profesionistih od Din 500.— do Din 1280.—.

Pravico na začetno pokojnino dobi po 12 letih članstva, na najvišjo pokojnino po 36 letih članstva. Pravico na rodbinsko pokojnino pa dobi že po šestih letih članstva.

V slučaju smrti člana nima družina pravice do nikake posmrtnine, marveč samo do rodbinske pokojnine, ki znaša za eno osebo 50%, za dve 65%, za tri 75%, za štiri in več pa 85% osebne penzije člana fonda. Otroci se štejejo samo do 16 leta, v slučaju šolanja pa do 18 leta.

Važno je, da se rodbinam teh upokojencev odmeri rodbinska pokojnina po pravilniku od 1. julija 1930 in je torej ta rodbinska pokojnina večja, kakor rodbinska pokojnina onih upokojencev, ki so bili upokojeni po 20. maju 1933.

Za odmero pokojnine vdovam teh upokojencev je važno, da dobi vdova pokojnino samo pod pogojem, da ni bila ločena odmesno, da ni živela ločeno od moža in da je bil mož obvezan, da jo vzdržuje.

Ta pravilnik predvideva za upokojene samce, da imajo po njih smrti pravico na rodbinsko podporo oče in mati. Pogoj za rodbinsko podporo je, da član ni bil oženjen, da je oče in mater vzdrževal, da sta živela z njim skupaj, da sem nesposoben za delo ter da nimajo premoženja, od katerega bi imeli toliko dohodkov, kolikor bi znašala njih penzija. Podpora znaša 50% pokojnine člana.

b) Delavci upokojene po predpisih zadnjega delavskega pravilnika po 20. maju 1933.

Ti delavci zadobe pravico na osebno pokojnino enako po 12 letih članstva, na rodbinsko pokojnino po šestih letih članstva in na polno pokojnino po 36 letih članstva. Pokojnina teh delavcev je nekoliko manjša in sicer znaša:

pri pomožnih delavcih od Din 236.— do Din 655.—,
pri polkvalificiranih od Din 324.— do Din 829.44,
pri profesionistih od Din 450.— do Din 1152.—.

Ostali predpisi glede odmere rodbinske pokojnine in podpore za starše so enaki kot za one, ki so bili upokojeni po prejšnjem delavskem pravilniku, s to razliko, da nima vdova pravice na penzijo le v slučaju, da je sodniško ločena.

Poleg tega se računa kot člana, ki ima pravico do rodbinske pokojnine otroke do dovršenega 16. leta, v slučaju rednega šolanja pa do dovršenega 21. leta. Preko 16. odnosno 21. leta pa imajo pravico do pokojnine le v slučaju stalne duševne ali fizične nesposobnosti.

Iz prednavedenega je torej razvidno, da obstajajo velike razlike pri načinu odmerjanja penzij delavcem, nadalje glede starostne dobe, do katere imajo otroci pravico do rodbinske pokojnine, kakor tudi glede pravice do posmrtnine in pravice do rodbinske pokojnine vdov.

V obojestranskem interesu — tako prizadejati delavcev, kakor tudi uprave same, ki bi si priborila našeto evidenco in dela — bi bilo, da se končno veljavno izvede izenačenje vseh upokojencev ter jim prizna današnjim življenjskim prilikom odgovarjajoče pokojnine.

Sedaj zaseda narodna skupščina in senat, razpravljaj se bo novi budžet ter apeliramo na novega g. ministra za promet, da bi tudi to vprašanje proučil in si izposloval v finančnem zakonu pooblastilo za pravično prevedbo staroupokojencev in miloščinarjev ter za odgovarjajoče zvišanje nezadostnih pokojnin delavcev in profesionistov.

Važne vesti za železničarje

Znižanje režijske vožnje.

Novi minister saobračaja je kot enega prvih ukrepov izdal brzjavno okrožnico vsem direkcijam, glasom katere se anulirajo določbe novega pravilnika o voznih ugodnostih, ki so predvidevale 20% režijsko vožnjo ter se zopet uvede za režijsko vožnjo samo 10% cena.

Državni svet anuliral rešenja glede priznanja 2 in pol vojnih let.

Kakorsmo poročali, je Glavna kontrola v več slučajih vložila pritožbe na Državni svet proti onim rešenjem, v katerih je bila bivšim južno-železničarjem priznana ugodnost 2 in pol vojnih let za odmero procenta penzije.

Sedaj je Državni svet izdal prve rešitve ter je pritožbi Glavne kontrole ugodil in razsodil, da se dveh in pol vojnih let ne more priznati kot ugodnosti po § 124 tč. 5, marveč da mora Ministrstvo saobračaja razmisliti, ali se da ta leta vračunati po § 258 zakona. Vsled take razsodbe so vojna leta za vse one, glede katerih se je Glavna kontrola pritožila, izgubljena, ker § 258 zakona ne predvideva nikake možnosti za vračunavanje teh let.

Državni svet priznal naknadne upokojitve.

Vsled pomanjkanja kreditov, administrativnih ovir ter zlasti dejstva, da finančni minister ni pristal na upokojitve, so se upokojitve železničarjev tekom leta 1933 in 1934 zavlekle tako, da so bili nekateri upokojeni šele po dveh in celo treh letih bolovanja. Pri odreditvi pokojnine pa je postopalo Ministrstvo v smislu določb § 114 zakona, ki pravi, da se smatra kot prestanek službe zadnji dan trimesečnega roka od dne izpolnitve pogojev. Vsled tega je odmerilo pokojnino za naknadnim datumom ter predpisalo posameznikom diferenco med pokojninskimi in aktivnimi prejemki za ves čas nazaj v povračilo. Predpisani zneski presegajo pri nekaterih celo Din 20.000.—. Proti tem rešenjem so se posamezni pritožili, pa je Državni svet sedaj razsodil, da so pritožbe neutemeljene. Postavil se je na stališče, da zakon točno predvideva pogoje za prestanek službe in čim je ta pogoj izpolnjen, se smatra, da je služba prestala po preteku treh mesecev, čeprav se ne izda rešenje.

Vrnitev v službo po odslužitvi kadrovskega roka.

Minister saobračaja je pod GD br. 89.681-34 glede zopetnega sprejema onih železničarjev nazaj v službo, ki so morali prekiniti službovanje vsled odslužitve kadrovskega roka, odredil sledeče:

Za vsakega, ki mora vsled odslužitve kadrovskega roka zapustiti železniško službo, se ima rezervirati budžetsko mesto, tako, da se ga lahko po vrnitvi iz vojaške službe takoj zopet sprejme nazaj v službo. Sprejme se ga nazaj v službo na njegovo mesto, ako pa to ni več prazno, pa se ga sprejme kamorkoli drugam.

Uslužbenec, ki je na dan 1. marca 1929 imel pravico na penzijo, obdrži to pravico tudi za bodoče

Kakor je vsem znano, je bil zakon iz leta 1923 za nastavljeni osebo zelo ugoden, ker je priznaval pri nastavitvi vračunanje vseh prejšnjih službenih let (torej tudi delavske službe) za penzijo. Odredba čl. 123 se glasi:

Ce se delavca postavi za uslužbenca z letno plačo, tedaj se mu računa za penzijo ves čas, ki ga je kot stalni delavec brez prekinitve prebil v službi državnih prometnih naprav.

Leta 1929 so se ti predpisi občutno poslabšali z zakonom o pridobitvi pravice na penzijo, ker je ta zakon predvidel, da mora imeti nastavljenec najmanj 10 let nastavljenega službe, da zadobi pravico na penzijo in da se mu morejo prejšnja službena leta pred nastavitvijo vračunati. Vsled določbe tega zakona so nastale gotove trdote ter so se posamezni uslužbenci, ki so imeli na dan 1. marca 1929 nad 10 let celokupne a manj kot 10 let nastavljenega službe in jim ministrstvo ni priznalo penzije, pritožili na Državni svet. Pritožbe so motivirali z dejstvom, da so oni že pred 1. marcem 1929 imeli pravico na penzijo in da jim kasnejši zakon že pridobljene pravice ne more osporavati, marveč more slabša določba novega zakona veljati samo za one, ki si do dneva uveljavanja novega zakona še niso pridobili dotične pravice.

Državni svet je po skoraj treh letih razpravljaj na splošni seji o teh slučajih ker so posamezni oddelki izdajali različne razsodbe in je dne 16. dec. 1931

rasodil, da se čl. 1 zakona o pridobitvi pravice na penzijo od 1. marca 1929 (kateri zahteva 10let nastavljenega službe) ne sme izvajati za one uslužbenec državnih železnic, ki so si že pred uveljavanjem tega zakona pridobili pravico na penzijo. Za vse take uslužbenec je torej ne oziraje se, kdaj jim služba prestane, glede pridobitve pravice na penzijo merodajen edinole zakon iz leta 1923.

Državni svet je sedaj v konkretnem slučaju in sicer avgusta 1934 ponovno razsojal o pritožbi uslužbenca, ki je na dan 1. marca 1929 po starih predpisih že imel pravico na penzijo, sedaj leta 1933 pa, ko mu je služba prestala, še ni imel 10 nastavljenih let, vsled česar mu je ministrstvo penzijo odklonilo. V tem slučaju je Državni svet upošteval razsodbo splošne seje iz leta 1931 ter razsodil, da se uslužbencu, ki je pred uveljavanjem zakona o pridobitvi pravice na penzijo iz leta 1929, torej pred 1. marcem 1929 že imel pravico do penzije, ta pravica z določbami novega zakona ne more osporavati.

Opozarjamo na te važne razsodbe zlasti vse one, ki so bili nastavljeni v času od leta 1924 do 1. marca 1929 za slučaj, da bi sedaj na dan prestanka službe še ne imeli 10 let nastavljenega službe in bi jim ministrstvo pravico do penzije osporovalo. V tem slučaju naj se poslužijo določb razsodbe splošne seje Državnega sveta iz leta 1931 ter proti odklonilnemu rešenju ministrstva vložijo motivirano pritožbo na državni svet.

Razne vesti

Sprememba vlade. Dne 18. decembra sta odstopila zunanji minister Jevtić in kmetijski minister Kojić. Vsled tega je predsednik vlade Uzunović podal demisijo celokupne vlade. Kraljevsko namestništvo je poverilo sestavo vlade bivšega zunanjega ministra Jevtića, ki je v par dneh sestavil novo vlado večinoma novih in mlajših ministrov. Iz stare vlade so v novi vladi samo: Jevtić, minister vojske Živković in minister pravde Kojić.

Za prometnega ministra je bil imenovan inž. Vujić Dimitrij, za ministra socialne politike pa dr. Marušić Drago. Za finančnega ministra pa je imenovan dr. Stojadinović Milan.

Bivši predsednik vlade Uzunović odložil mesto predsednika Jugoslovanske narodne stranke. Kmalu po demisiji vlade je bivši predsednik vlade Uzunović obolet ter je pred novim letom vsled bolezni tudi odlozil mesto predsednika v Jugoslovanski narodni stranki.

Dr. Maček pomilošen. Dr. Vladimir Maček, zagrebški odvjetnik, ki je bil v zvezi znane hrvaške resolucije obsojen po zakonu o zaščiti države na tri leta, je bil na prvi seji nove vlade, 22. dec. pomilošen.

Socialistično delavstvo in nova vlada. Nova vlada naj bi bila — po izjavi ministrskega predsednika — vlada sporazuma na znotraj in navzven. To svojo pripravljenost je g. Jevtić dokumentiral s tem, da je navezal stike s politiki vseh bivših meščanskih strank, čijih spori so 1. 1929 dovedli do izrednih razmer v naši državi. Zlasti se v tem pravcu komentirajo razgovori g. Jevtića z bivšim šefom bivše radikalne stranke, Aco Stanojevićem, in pa najnovejša amnestija voditelja bivše Radičeve stranke dr. Mačka. Dr. Mačku je s tem vsekakor omogočen povratek v javno politično življenje in je vlada pravzaprav s tem povdarila, da je to tudi njena želja. — Nimamo povoda dvomiti v iskrenost izjav g. Jevtića. Naša želja je, da se čimprej likvidirajo spori med meščanskimi strankami, ki so dovedli do znanih perturbacij. — Socialistično opredeljeno delavstvo pa ob tej priliki povdarja, da vztraja na svojem že znanem stališču. — Socialistično opredeljeno delavstvo pa ob tej priliki povdarja, da vztraja na svojem že znanem stališču. — Socialistično opredeljeno delavstvo pa ob tej priliki povdarja, da vztraja na svojem že znanem stališču.

Boj proti opoziciji v Rusiji. V Moskvi je Nikolajev Leonida Vasiljevič, bivši delavec v delavski in kmetijski inspekciji v Leningradu, ubil v poslopju krajevnega sveta tajnika petrograjskega sveta Kirova. Kirov je bil eden glavnih tajnikov komunistične stranke in prijatelj Stalinov. Morilec je bil rojen 1904. Preiskava je ugotovila široko

zasnovano zaroto, pri kateri sta se udeleževala tudi Zinovjev in Kamenjev. Oba sta pristaša Trockega ter sta bila svoj čas, ko sta preklicala svojo politiko in obljubila lojalnost napram Stalinu, zopet sprejeta v stranko. Umor Kirova pa so izvršili pristaši Zinovjeva, kar dokazuje, da Zinovjeva organizacija obstaja. Zinovjev in Kamenjev sta bila odlična sodelavca Lenina. Pred šestimi leti sta bila klicana na odgovornost zaradi razkrajajočega delovanja ter sta se končno podvržala disciplini. Besede nista držala ter je na podlagi zadnjega atentata vlada nastopila z vso strogostjo proti atentatorju in njegovim pomagačem. Večje število je bilo obsojeno na smrt, ostali pa so bili izgnani v Sibirijo.

Petnajst milijard za oboroževanje v Angliji. Angleška nacionalna vlada je zadnje leto na krmilu. V njej so gospodarji konservativci. Prihodnje leto se bodo pa vršile volitve v parlament. Zaradi tega je Anglija, da ne bo prepozno, odobrila kredit 60 milijonov funtov šterlingov, kar znaša okoli 15 milijard dinarjev za oboroževanje. Se je čas, si misli vlada, ker nihče ne ve, kdo bo po volitvah imel večino v Angliji. Delavska stranka je zahtevala, da se izvoli anketa komisija, ki naj bi po vzoru ameriškega senata izvajala celotno kontrolo nad delom v tovarnah za orožje in municijo. Angleška vlada je to zahtevo zavrnila.

V Avstriji in Španiji delujejo sodišča, ki sodijo ustašem, noč in dan. Avstrija je sicer za Božić izdala neke vrste amnestijo za politične prestopnike, ki so se nahajali v koncentracijskem taborišču v Wöllersdorfu in je bilo približno 2000 oseb izpuščenih na svobodo, vendar so odličnejši akterji obeh avstrijskih vstaj še slej ko prej za zidovi. V Avstriji se še vedno nahaja preko 7000 političnih jetnikov v zaporih, ki čakajo na obsodbo. Pri tem se opaža, da oblasti napram nacionalnim socialistom dokaj milejše postopajo, kakor pa napram socialnim demokratom. Vlada je tudi zopet dovolila delovanje avstrijskim nacionalnim tolovadnim društvom, ki so se bila navzela idejnosti nacionalnega socializma, medtem ko socialno-demokratska tolovadna društva, ki so združevala 50.000 delavskih tolovadcev, ostanejo še naprej razpuščena. — V španski Asturiji je postavljen pred sodišča 4734 oseb, ki so se udeležile zadnje vstaje in 57 sodnikov se bavi z njihovimi obsodbami.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Proč sa purgerskim običajima!

Nesporno je, da razni ljudi predstavljaju i razne čudi. Drugačija je čud jednog klasno-svijesnog radnika ili službenika, a posve drugačija onog konzervativnog; drugačija jednog progresiste i nacionaliste, drugačija kod klerikalaca i plemenskog protaagoniste. Često se dešava, da se te čudi izmijene: da od zatucanog konzervativca postane klasno-svijestan drug, ali još češće je to, da se isti samo pravi takvim. On udje u tu novu sredinu kao da je sve staro i otrcano od sebe odbacio, biva vrlo često radikalniji i odlučniji od svih ranijih pristalica. Pa ipak prije ili kasnije takav došljak sam skida veo sa svojeg pravog lica. Svojim vladanjem on nedvoumno ispolji pravu istinu: on nije klasno-svijestan drug, već obični purger.

Ovakvu purgersku čud otkrili smo i kod skupština naše konzumne zadruge u Zagrebu dne 9. decembra 1934. Naša konzumna zadruga kupila je, naime, jednu peterokatnu zgradu za svoje potrebe, kojom zgodom je bila potrebna i formalnost izvanredne godišnje skupštine, da tu kupovinu primi do znanja. Mi, razumije, nismo protivnici kupovanja ovakvih nekretnina, pogotovo ne kad je to za potrebe zadruga neophodno potrebito i za to smo zaključak o kupovini prihvatili jednoglasno. Mi smo protiv nečeg drugog: da se prigodom ovakvih zgrada čine neke slave, koje smatramo posve suvišnim.

Tako je povodom ove kupnje upriličen jedan raskošni banquet, na koji su otišli dosta brojni skupštinari. Uz dosta obilnog jela i pića kod skupština prevladavalo je mišljenje, da je to zgodno, kad se može slobodno i opširno razgovarati. Ing. Ribić je nastojao dati banquetu i takav ton: »... ovdje smo

se sastali kao zadrugari, služba i službeni čin za ovaj momenat ne važe.« Vrlo lijepo i simpatično! Ai će se g. Ribić sjetiti dogodjaja na zadnjoj skupštini, kada je jedan zadrugar činio primjedbe na dnevni red, protiv čega je jedan viši direkcijski organ poprimio i te kako službeno držanje? Zašto nije tada g. predsjednik istupio kao zadrugar i rekao: »Ovdje smo samo zadrugari?«

Banketiranje kod nekog »sretno« svršenog posla nije u biti ni svijesnih zadruga a ni klasno orijentiranih drugova. To je običaj čisto građanski — purgerski. Purger slavi kad mu je rođendan, kad mu je imendan, kad se ženi, kad mu se rodi dijete, kad zakolje prase i kad za sebe uspješno svrši neki posao. U svim tim zgodama za purgera je obligatno da se malo provede i da si zapjeva: »Poleg navade stare...«. Kod svakog sretno svršenog posla on nazire uticaj metafizičkih snaga, kojima treba da je zahvalan i da ih — proslavi. Otuda ušlo mu je u krv banketiranje, izricanje zdravica, glorificiranje drugih i t. d. Jedan svijestan zadrugar, koji svoju dužnost i svoje poslove vrši na osnovu uvjerenja i poznavanja realnih činioca, nema što da slavi. Kod toga on treba da bude uvijek rukovodjen uvjerenjem, da je — i kod najzamašnijeg uspjeha — izvršio samo jedan dio svoje dužnosti, obaveze prema članovima. To je, kao što rekli smo, purgerski običaj, kojim ne treba inficirati i zadrugarstvo. Žalosna je svjedočba za svakog onog, koji tek na nekom banquetu može da se izdigne iznad svakodnevnih poze pretpostavljene i osjeća se »samo zadrugarom«. E taj će uopće vrlo kasno postati zadrugar.

Jedan od prisutnih.

Izbori za Bolesnički fond

Pobjeda svijesti i pravde

Konačno prebrojavanje i premetavanje glasova, palih za skupština Bolesničkog fonda dne 6. decembra 1934. na području Direkcije Zagreb, dalo je slijedeći rezultat: opozicija na čelu sa g. Drom Krupajem 6977 glasova, lista »Udruženja nacionalnih željezničara« na čelu sa g. Pricom 3894 glasa. Opozicija, t. j. lista koaliranih željezničara, dobila je 3083 glasa više. U istini je broj glasova opozicije bio za još nekoliko hiljada veći. Od 16.000 glasača glasalo je 14.000, a to znači, da je oko 3000 glasova poništeno kao »nevaljali«. Ali, evo, ni to nije pomoglo: glasova opozicije bilo je toliko, da je bilo nemoguće izmijeniti istinu. Oni su naličili moru, koje se nije moglo isprazniti.

Ova pobjeda svijesnih željezničara nad »nacionalnim« udruženjem značajan je događaj. Ona je otkrila ne samo prave težnje našeg saobraćajnog osob-

lja, koje stremi za većim moralnim i materijalnim pravima, nego i faktični biticaj, koji kod toga osoblja ima udruženje i ljudi, koji si uzeše patent na građansku ispravnost i nacionalnost. Njihova dreka, koju smo silom prilika morali slušati punih 14 godina, bila je u glavnom samo namještena, proračunana, da se istaknu ličnosti, i kao sredstvo, da se zasjedne na položaje, na koje drugi, jer nije dovoljno »nacionalan«, nije imao pravo. Svi protivnici, pa bili i te kako čestiti i nacionalno ispravni, bivali su oglašeni za »komuniste« i »antidržavne elemente«, i dovodjeni u položaj: ili da se bogovima iz udruženja poklone ili da se uklone! Bez tih insinucija nisu mogli da prodju ni ovi izbori. Svi glavni predstavnici koalirane opozicije bili su potskazani kao anacionalni i antidržavni. Vršene su im premetanine i imali su oka-

panja sa vlastima. Kod Direkcije i njenih upravnika intrigriralo se na jedan skroz denuncijantski način, toliko pokvarenjački, da su konačno i sami upravnici stekli uvjerenje o nevaljalosti izvjesnih ljudi. Sve ove niskosti, koje su kulminirale prigodom ovih izbora, zapravo tinjaju već punih 14 godina. Velika većina željezničara za njih zna, malo koji ih nije preturio na svojim leđima, mnogi je jedva čekao priliku, da to javno manifestira. Izbori za Bolesnički fond dali su divnu priliku za to. Svu dosadanju politiku t. zv. »nacionalnog« udruženja željezničari su odlučno osudili. Učinili su to ne samo oni, koji se načelno ne slažu sa politikom i radom »nacionalnih«, već i vlastiti njihovi članovi. Od 7000 njih, koliko ih na prisilan način plaća članarinu, glasalo je za udruženjašku listu samo 3894, dakle više od 3000 manje, nego udruženje imade članova. Pa i od tih velika većina glasala je tako po naredjenju ali nikako po svojem uvjerenju. Kad bi glasanje bilo strogo lično i tajno, glasovi »nacionalnih« ne bi premašili nekoliko stotina. Tek tada bi se vidjelo, do koje mjere su udruženjaški diskreditirani.

Ovaj strahoviti poraz djelovao je na protagoniste nacionalnih vrlo mučno. Oni su uprili ruke i noge, da ga nekako smanje. Nisu mogli drugo već to, da čim više otegnu sa vremenom, kad će se saznati prava i živa istina. Izborna manipulacija zapravo je udešana tako, da se najkasnije za dan-dva može znati točan i pozitivan izborni rezultat, nu mi ga saznasmo tek nakon punih 14 dana, t. j. dne 19. decembra 1934. Ta to im je jedino preostalo, da pred svjetom svoj poraz barem vremenski sakriju. Blamaža nije mala: imati u rukama stari i prokušani aparat organizacije, dobar dio službenih faktora i patent na »nacionalizam i patriotizam«, pa ipak ostati pobjedjen! I to još od koga? Od ad hock formirane opozicije, koja — osim svojeg poštenja i težnje za pravdom — nikakvog organizacijskog i pomoćnog aparata nije imala; — od protivnika, koji je na pozicije posao goloruk. U stvari bila je to borba »udruženja« protiv željezničara i izvo-

jevana je pobjeda željezničara nad »udruženjem«. Željezničari su jednoj dugogodišnjoj stihiji zakrenuli vratom. Mučan je to osjećaj, teško je to priznanje — ali tako je!

Izvojevana pobjeda namiče nam dužnost, da pobjedonosnoj opoziciji izjavimo priznanje i iskreno čestitanje. Pobjeda je zaista imponirajuća! Željezničari dali su Vam veliko povjerenje i stavili u Vas velike nade. Te nade treba iskupiti! Prilike u Bolesničkom fondu takove su, da traže od novih skupština mnogo spremne i požrtvovnosti, pa da krenu na bolje. Potpore su smanjene na minimum: hranarina prima se samo za radne dane, lijekovi propisuju se ne po predležnoj bolesti nego po razpoloživim kreditima, zubna njega je ukinuta, sanatorijska liječenja isto tako, para ima i neima i t. d. Dok su se prilike u fondu razvijale sve na gore, udruženjači su odobravali visoke pozajmice za svoje domove, smatrajući fondove svojim pašalukom. U vrijeme teške privredne krize i do maksimuma povećanih potreba fonda oko pomaganja bolesnih željezničara, oni su htjeli raspoloživ novac plasirati u skroz nepotrebne i neaktualne svrhe. U tim prilikama uzimati upravu fonda u svoje ruke delikatna i nada sve odgovorna stvar. Svi učesnici koalirane opozicije treba da pregnu na živ i konstruktivan rad, koji je neophodan, pa da stanje skoro krene na bolje. Taj rad mora biti složan, protkan socijalnošću i velikom odgovornošću, koju primiše na svoja leđa izabrani skupštinari. U tome radu ne smije biti ništa insceniranoga, ništa usiljenoga i ništa podložničkoga: Vaš je zadatak briga za zdravlje oronulih željezničara i pred njim treba da padnu svi sitničavi obziri lijevo i desno. Tome zadatku treba podrediti sva vlastita stremjenja i sve pothvate drugih činioaca u željezničarskom osiguranju. Tim putem treba ići neustrašivo i podignutog čela! Željezničari će Vam pružiti svoju punu potporu! Treba sačuvati čist obraz, kako bi kod narednih izbora pobjeda bila još veća i uvjerljivija. —

Neka ste zdravo hrabri borci!

Poslije izbora

Zagreb.

I ako nije bila vršena nikakva propaganda za listu koaliranih željezničara na čelu s Drom Krupajem i Kmetom, ipak je 99% svega nižeg osoblja glasalo samo za njih. Najkompaktnija je bila radionica. Udruženjaški glasovi bili su tu bjele vrane. Kod sekcije i u ložionici isto tako. Nešto kolebanja došlo je do izraza na stanicama i na »Savi«, pa i kod Direkcije. Tome se ne čudimo, jer to su sve bile do pred kratko vrijeme prave udruženjaške kule. Ipak su njihovi glasovi prema opoziciji bili iščekavajući. Njihov poraz je potpun. Oni su razvili živu predizbornu propagandu. Svi njihovi agitatori bili su u akciji. Ali pored toga kod svega osoblja kao i kod njihovih vlastitih članova dominiralo je opozicionarstvo. Dosta je njihove vladavine! Novi ljudi neka pokrenu stvari novim i boljim pravcem.

Udruženjači su poslije izbora kao popareni. Ako se gdje koji i pojavi, na široko rasteže svoje kiselo lice. Poraz ih je snašao neočekivano. Mislili su, da imaju doživotni monopol na zastupstvo u fondu. Neki od njih skrivaju obraz i radi niskih podvala, koje su učinili protiv naših kandidata. Išlo se toliko nisko, da se htjelo neke naše kandidate utvrditi kao »komuniste«, e ne bi li se radi toga poništala cijela lista Dra Krupaja i Kmeta. Zaista mogu da se stide.

Pobjednici digli su glave visoko i čekaju, da preuzmu dužnost i da na djelu pokažu svoju vrijednost. Uložiti će sve napore, da se nade, koje željezničari u njih polažu, ne izjalove.

Sisak.

Raspoloženje željezničara na dan izbora bilo je jednodušno i stopostotno se glasalo za listu Dra Krupaja i Kmeta. Čujemo da su svi naši glasovi naknadno poništeni. Bilo bi

Klerikalizam

Pored fašizma, koji je izrasao iz eksploatorskih težnja kapitalističke klase, za vlast nad narodima bori se i klerikalizam. Tamo gdje je on dovoljno jak vlada samostalno (Austrija), gdje je jednako jak sa fašizmom dijeli vlast s njime (Italija i Španija), a gdje je slabiji trudi se, da postane toliko jak, da njegov uticaj u narodu ne bude manji (Njemačka). Klerikalizam i fašizam se podudaraju. Neprijateljski gledaju se samo tamo, gdje su jedan ali drugi u prevlasti, dočim tamo, gdje su im snage izbalansirane, idu rukom pod ruku.

Šta je to klerikalizam? Pogriješili bi, ako bi pojam klerikalizma identificirali sa religioznom osjećajima. Klerikalizam je nešto sasvim odvojenog. To je težnja za vlašću, za bogatstvom, za sjajem i raskoši, težnja, da se ne bude samo čuvar stada, nego i oderač vune; to je težnja za lagodnim životom na račun i uz trud drugih! Klerikalizmu vjera i vjerski život nije cilj: da primjenom skromne čestitosti grede u kraljevstvo nebesko, već sredstvom, da to kraljevstvo steknu i uživaju još na ovom svijetu. Klerikalci su ona sojta ljudi, za koje naš narod veli: »Čast Bogu i vjeri, ali naši popovi rade sve drugo samo ne ono, što je Bog zapovjedio.«

Bog i vjera u uskoj su vezi sa razvićem čovjeka. Vjera u Boga i u spasenje od ovozemnih muka bila je sila, koja je pospješila zbliženje među ljudima i uputila njihova stremjenja u humaniji pravac. Mora se znati, da su ljudi prije Krista strahovito zlo patili. Najprije u Grčkoj, a kasnije i u Rimskom carstvu vladali su ropški odnosi. Patrijske latifundije bile su ogromne i na njima robotahu posve bespravni robovoglasi. Oni morahu izrobotati toliko, da je bilo dovoljno za udoban život ne samo gospodara, nego i za njegovu vojsku i ostale slobod-

ne građane. Patrijski imali su nad robovima svu vlast: ekonomsku, političku i sudsku. Kažnjavali bi ih svirepo: za najmanji prekršaj bili su bičevani, a za svaki teži delikt mučeni i ubijani. Milioni robova, razasuti po ogromnome carstvu, stenjali su od muka i vapili za Spasiteljem, koji je u njihovoj mašti bio isto tako očekivan, kao što danas mnogi i mnogi očekuje raj — na drugome svijetu. Pojavio se Krist. Kao mnogi drugi humanisti i borci za veća čovječanska prava (bijednih i potlačenih, i Krist se poveo za njima. Započeo je borbu na način, koji je u tadanjim prilikama bio jedino mogućan. Sakupljao je potlačenu sirotinju i propovjedaio joj o spasenju i blaženstvu na drugom svijetu. Nu to blaženstvo moći će uživati samo oni, koji smošljivo trpe na ovom svijetu, koji čine dobra djela, koji daruju siromahe, koji s njima dijele zlo i dobro, koji nikoga ne zlostavljaju i ne izrabljuju, koji ne varaju itd. Patnje potlačenih robova nije se moglo odmah odstraniti, ali je trebalo biti strpljiv; takvi će doći u kraljevstvo nebesko. Tom metodom moralo se uticati i na patrijske, da u postupcima prema robovima postanu humani.

Krist je cijelim svojim bićem kao i podnešenim mukama neosporno dokazao, da je bio odani borac za interese potlačenih, pa su ti za njime i njegovom naukom pošli hrpimice. Najprije njih desetak, zatim sve više i više. Poput vodene kapi, koja negdje s visokog pada kao prva pa zatim skuplja druge i postaje rijekom, tako se i Kristovi sljedbenici jednoga dana pojave i u samome Rimu. Znajući dobro da je tu centar svega zla, kod propovjedanja Kristove nauke nisu prezali od nikakvih prijetnji ni muka. Na sve, koji im dodjoše u ruke, Rim se strašno okomio, ali bez uspjeha: Kristove sljedbenike nije se moglo suzbijti. Iz katakombi djelovaše toliko agilno, da »zaraziše« cijeli

Rim, koji za kratko vrijeme nije imao kud. Poklonio se Kristu-Spasitelju.

U času preobrata Rim nije više predstavljao raniju moć, ali je bio jedini politički i pravno organizovani centar, sa mnogo divnih građevina i još uvijek bogat. Kristovi sljedbenici obnašli su oportunistički, da se tu zaustave i formiraju svoju ishodišnu točku. Dakle ne tamo, gdje se Krist rodio, gdje je živio i naučavao, gdje bi konačno razapet i pokopan, već tu, gdje ima nešto sjaja i bogatstva, gdje je centar politički i ekonomski. Osjetili su još odmah da imade, osim skromnosti i pobožnosti, i drugih sredstava za proširenje Kristove nauke. Kod toga ciljali su na silu, koju im politička vladavina može da pruži. Ljudi, koji su ranije iz katakombi sipali mržnju na silnike, utekli su i sami silu. U času, kad je to učinjeno, rođen je klerikalizam, koji se održava kroz cijelu historiju kršćanstva još i dandanas. Evo, ta težnja za vlašću, za bogatstvom i sjajem, to je klerikalizam!

Po azoru na raniji Cezarizam za kratko vrijeme bi stvoren Cezaropapizam, koji bude rukovodjen jedino željom, da pod svoju duhovnu i svjetovnu vlast uvede ne samo sve ranije rimske pokrajine, već i cijeli svijet. Papinska vlast proširi se daleko na istok. Carigrad postade drugi Rim. Da bi opravdali to silno svoje gospodstvo, izvitopereni sljedbenici Krista stvorise teoriju o Kristovom zamjeniku na zemlji, o izlasku svake vlasti od Boga, o nepogrješivosti pape itd. Nitko nije mogao postati kraljem bez odobrenja pape, a ako bi se ipak usudio, sagriješio bi smrtno. Takav teški grijeh mogao se oprostiti samo posredstvom pape i to nakon mnogih odricanja i pokore. Neki teški grijesi mogli su biti oprošteni samo nakon velikih darova crkvi ili izravno papi. Sve to omogućilo, da Rim steče još veće bogatstvo. Samo nekoliko stoljeća bilo je dovolj-

no, da crkva i njeni prvi poglavari postanu najbogatiji i najmoćniji ljudi na svijetu. Tada je i klerikalizam triumfovao. —

Već Aristotel u svoj studiji »Politika« primjećuje: »Čovjek zamišlja izgled Boga i njegove životne odnose prema svojoj vlastitoj slici«. Djelovanje klerikalaca, nakon što su proširili svoju crkvenu i svjetovnu vlast, dalo je toj tezi punu potvrdu. Kristovu nauku upotunili su dogmatičkim formulama, koje nisu dopuštale nikakve kritike, a još manje nekih suprotnih mišljenja. Sljedbenici Kristovi imali su bez pogovora slijediti nalogima pape i njegovih doglavnika, koji se gospodski smjestiše u Rimu i po svim glavnim centrima Europe. Sva tumačenja Kristove vjere činili bi onako, kako je njima i njihovim interesima trebalo. Svako drugo naziranje suzbijalo se ognjem i mačem. Cim je kasta klerikalaca postajala brojnija i jača, njeno bogatstvo postajalo silnije i vladanje razuzdanije, tim jači bio je njihov konzervativizam i otpor svim drugim naziranjima. Više od 10 stoljeća vladahu klerikalci milionima naroda, izobličivši Kristovu nauku potpuno. Ljubav prema bližnjemu pretvorise u najstrašniju mržnju prema svima i svakome, koji im se ropски ne klanjahu; narode pokrenuše u strašne dugotrajne ratove, svoje dvoorve, muške i ženske samostane pretvorise u legla razvrata i gadosti. Mnogi od svecenika i vjernika, koji tražiše povratka na pravu stazu Kristove vjere, budu izopćeni i nakon strašnih muka pogubljeni. U Engleskoj strada tako reformator Viklif, u Češkoj Hus, u Njemačkoj Münzer i još mnogi drugi. Dok je Krist želio da ljudstvo postane bolje i oslobodi se tiranije, Cezaropapizam zaveo je — pod geslom: caru carevo a Bogu božje — strahovladu najgore vrste. On je spustao čovječanstvo fizički i duhovno.

Svaka sila za vremena, pa tako i papinska. Izmjenom feudalnih odnosa izmijene

interesantno znati: iz kojih razloga? Konačno i ne ljuti nas to toliko mnogo, kad je pobjeda ipak naša. Žutima je kod nas odzvonilo za uvijek!

Novska.

Izbori za bolesnički fond prošli su kod nas kojekako. Vidjelo se, da je nekima stalo, da ne dodje do izražaja prava volja željezničara. Ali sve prijetnje nisu ništa pomogle: željezničari su u velikoj većini glasali za listu Dra Krupaja, poznavajući većinu kandidata kao čestite željezničare i poštene borce za njihove ideale.

Nova Gradiška.

Pored sviju smicalica i prijetnja željezničari su na dan izbora bili jednodušni u glasanju za svoje kandidate, nalazeće se na listi Dra Krupaja i Kmeta. Bilo je kasnije straha, da će izbornim manipulacijama izborni rezultat biti na našu štetu izmijenjen, pa je sada radost u toliko veća, kad im to nije uspjelo. Pobjedila je pravda, a to je vrlo dobar znak.

Što je sve pronašla i utvrdila zvanična komisija na terenu „Šipada“

Da nam se ne bi predbacilo, da smo u dosadašnjim našim izlaganjima o »Šipadu« i položaju njegovih radnika pisali proizvoljno i tendenciozno, citirali ćemo neke pasuse iz izvještaja zvanične komisije, koji je podnešen Kraljevskoj banskoj upravi vrbaske banovine u Banja Luci. Prije toga potrebno je da ovdje istaknemo kako je došlo do ovog komisijskog pregleda na teritoriju »Šipada«. Radnici ovog poduzeća žalili su se više puta na nepravde, koje im se protuzakonito nanose, ali na te žalbe poduzeće se nije obaziralo. Oni su se, nemajući više podnosti nevolju, obratili predstavkom direktno Kraljevskoj banskoj upravi u Banja Luci i tražili komisijski pregled na licu mjesta. Tako se formirala komisija u kojoj su bili zastupljeni: Kraljevska banska uprava preko šefa otkjeka socijalnog odjeljenja, Radnička komora i Oblasni odbor URSSJ iz Sarajeva. Ova je komisija bila na terenu 8 dana. Komisija je konstatovala slijedeće:

1. O radnom vremenu komisijski izvještaj kaže ovo:

»Normalno radno vrijeme je tu 10 sati dnevno, ali, radi se i više i to: ako se slučajno radi manje od 10 sati dnevno, plaća se nadnica radnicima za faktično radno vrijeme odnosno satnica za onoliko sati koliko je zaista radjeno. Ali ako se radi preko 10 sati onaj prevremeni rad iznad 10 sati se neplaća.«

2. O nadnicama izvještaj kaže ovo:

»Satnica iznosi 1.40—1.80 Din, a za skupovodje po 2 Din na sat. Ova je satnica snižena šumskim radnicima za 20 para (po 1 satnici), a pretstoji sniženje u pilani samoj.«

3. O cijenama životnih namirnica u izvještaju stoji ovo:

»Živežne namirnice koje radnici sleđu iz Šipadovog konzuma skuplje su od pičačkih cijena na malo. Tako kukuruzno brašno se računa po 1.80 Din po kg, mast po 17 Din po kg, grah 1.60 Din po kg i t. g.

4. O snabdjevanju radnika sa vodom i njezinoj čistoći konstatovano je ovo:

»Pijača se voda dovozi šumskim vozovima u drvene tendere koji se ne drže čisto niti se ispiraju, a niti su valjano natkriveni. Voda se zahvaća »nekom vrstom ljevka od lima potpuno zahrdjalim.«

5. O stambenim prilikama (barakama) izvještaj iznosi upravo strahovite podatke

njeni su i oblici vlasti: ova predje iz ruku svemogućih papa i biskupa u ruke apsolutističkih monarha, koji je izvršivao u korist svojih, a ne Rima. Mjesta vladajućih biskupa i svećenika zaposjednuše grofovi, baruni i plemići. Nije to doduše bilo veliko poboljšanje, jer i ovi iskoristiše religioznost masa za svoje egoistične potrebe, ali, ipak, omogućena je renesanca i reformacija. Dogmata sputani duh dobio je više zraka i više slobode, omogućeno je ispitivanje realnosti crkvenih formula. Leonardo da Vinci ustanovio je, da se naša zemlja okreće oko sunca i da je zvijezda, a nije smještena u sredini svemira i ne okreće se oko nje sunce, kao što to tvrdi Biblija; Giordano Bruno potvrdio je Kopernikovu teoriju o kruženju nebeskih tijela i oborio religijsko učenje, da je zemlja središte svijeta, a čovjek središte stvaranja; Galileo Galileji svojim izumom dalekozora i istraživanjem svemira došao je do nepobitnih dokaza o postojanju bezbrojnih zvijezda, koje imaju svoj određeni hod kao i naša zemlja, i ponovio tvrdnju, da se zemlja okreće oko sunca. Bio je radi toga pozvan pred najviši crkveni sud na opravdanje i pod prijetnjom smrtno kazne morao je opozvati rezultate svojeg istraživanja. Ali to nije umanjilo njihovu vrijednost: »Vi me kažnjavajte koliko god hoćete, zemlja se ipak okreće. Broj ljudi, koji se odazvaše prirodnom nauka, postajao je sve veći. Neki od njih obrisiše dogmatska vjerovanja crkve do temelja. Darwin sa svojom naukom o razvoju vrsta zada joj posljednji i najteži udarac. Kler je kiptio od srdžbe, izricao prokletstva i spaljivao naučne knjige, ali sve badava: jednako kao što poгани Rim nije mogao da sriječči širenje kršćanstva, kler nije mogao da zaguši težnju, da se istraži i pronadje istina.

Prelasno privrednog sistema iz feudalnog u kapitalistički dana je nauči još ve-

Šibenik.

Izbori za Bolesnički fond prošli su kod nas bez neprihoda. Lista Dra Krupaja i Kmeta bila je odmah simpatično primljena, a na dan glasanja svi smo je pažljivo savili, metnuli u kuvertu i predali šefu jedinice. Svako je kod toga bio veselo, dobro raspoloženo čitalo mu se na licu. Ako je tko gledao mrko, znao je da je udruženjaš i da je glasao za Pricu. Ali tih je kod nas bilo vrlo malo.

Varaždin.

Strojovodje, vozopratno i ložioničko osoblje radilo je živo, da pobjedi lista koaliranih željezničara. Raspoloženje za tu listu bilo je toliko čvrsto i opće, da se protivnici nisu usudili na danje svjetlo. Grlati jedan udruženjaš u našoj ložionici savio je rep i celo vreme šutio; nije imao kuraže da izadje na danje svjetlo. Okreneše mu ledja i svi njegovi članovi. Dobio je svega nekoliko glasova, pa i ti su pali zabunom, a ne uvjerenjem. Pobjeda opozicije primljena je kod nas nada sve radosno.

i pošto taj dio izvještaja obuhvata prilično prostora ovdje, ćemo citirati najvažnije pasuse:

»... najgore je sa radničkim barakama. U njima u svakoj prenoćuje na desetke ljudi. Trošne su toliko da se svaki čas mogu srušiti. Rijetko koja da ima čitav krov i daske za ležaje. Ljudi se u slučaju kiše zaklanjaju za ostatke starih dasaka. Leže obično na zemlji. A u jednoj smo zatekli gdje ljudi leže u konjskoj baraci nemajući drugih. Kakav je tu zadatak i smrad neda se opisati. U tim barakama ne bi se smjelo ni životinje držati kamoli ljudi.« Ovo izvještaj kaže o barakama u šumi.

O barakama u Drvaru vadimo iz izvještaja slijedeće:

»Nove kuće koje su sagradjene udovoljavaju potpuno stambene i životne uslove, ali tih je kuća samo nekoliko. Ostale su starog tipa i svaka obitelji ima de stan od po jedne sobe sa kuhinjom. U tim tako malim stanovima stanuju obitelji koje obično imaju 6—10 duša.«

Za neženjene radnike postoji 6 baraka (na nekoliko stotina ljudi). U jednom odjeljenju spava do 70 ljudi a zimi i više od stotine. Već sada leže po podu (na golom betonu!). Jedna baraka tako je već stara i trošna da je pravo čudo da se već nije srušila. Kad se uđe u baraku, čovjek u onoj polutami koja vlada i po smradu u njoj dobiva dojam da se nalazi na dnu neke bare, u kojoj je gnjilo meso. I tu spava i jede po 50 ljudi. Osim u dvjema novim barakama, u ostalim nema ni vode, ni dasaka za odijea i obuće, te hranu, nego se sve to drži po podu (na zemlji). Izmiješani su gunjevi, kožuni, obojci, sir, hljeb, slanina i t. d. Treba znati da tu jedno uz drugo, tijesno stisnuti kao heringe, i po podu, leže djeca. Ove barake su pokodno leglo svake zaraze. Taj radni narod nema gdje ni da često glavu sklone, spava u daščarama bez krova na zemlji, u blatu i smradu, a mora da gleda na svoje oči, kako se podižu novi veliki domovi za vice direktora poduzeća, i ako već tamo postoje udobni stanovi za više činovnike.

Naš je zahtjev da se u cijelosti primjenjuje postojeće radničko zaštitno zakonodavstvo i da se zaštite ove narodne mase.

F. D.

ća mogućnost razvoja i napretka. Naučna istraživanja su protegnuta na sve oblasti ljudske djelatnosti, pa i sama religija podvrgnuta je njenom ispitivanju. Neima više dogmatskog vjerovanja, koje se ucijepiljuje jedamput za uvijek, već se sve podvrgava razumu. Vjeruje se ono što je razumljivo i moguće, a ne ono što se ne može provjeriti. Metafizička naziranja zamijenjena su realnim shvatanjima.

Sve to je ali u uskoj vezi sa samim početkom kapitalizma svojim razvitkom tjera ka najvećoj racionalizaciji; da bi razvio svoje snage, on mora razviti sve umne sposobnosti do kranjih granica mogućnosti. Sposobnost rasudjivanja danas prema onoj od pred 100 godina neizmjerivo je napredovala ne samo umom kod jakih pojedinaca nego i kod širokih redova građana.

Sa širenjem prirodnih nauka skršeno je ideološko uporište klerikalaca. Spremgom sa apsolutističkim vladavinama nastojali su očuvati svoje pozicije, ali i to im skrši francuska revolucija, u posljednje vrijeme revolucije u Rusiji, Meksiku itd. Oni nešto znače još samo u zemljama, gdje su prirodne i kulturne prilike nerazvijene. Prilično uporište daju im još krajevi, u koje nauka još nije prodrla. Gdje vlada jača duševna tama tu je i klerikalizam još uvijek gospodar duša — i vune. Pa ipak: klerikalizam iz dana u dan slabi. U zadnje vrijeme spreže se sa fašizmom, ali mu ni to ne će pomoći; to ga samo još više kompromitira. U klerikalizmu simbolizirana je pakost zavlavljanja čovjeka nad čovjekom, izrabljivanja tuđeg rada i uživanja tuđih muka. Čovječanstvo ali grede slobodi, pravdi i jednakosti! To mu je nova vjera! Ono nastavlja tamo, gdje su klerikalci iznevierili Krista. Radi te nevjere oni su osudjeni da ih nestane! Njihovo suprostavljanje napretku i sprega sa fašizmom ubrzati će njihov kraj.

Ps.

Velika protestna skupština u Drvaru

Kako smo ranije izvjestili, Uprava poduzeća Šipad donela je odluku, da se radnicima reduciraju plate za 7½%. Radnički povjerenici za željeznicu i pilanu odmah su o namjerama poduzeća izvjestili sve nadležne i zatražili njihovu intervenciju u cilju da se obrane i tako mizerne plate ovdajšnjih radnika.

Konačno je poslana i deputacija i to: Djuro Krnota i Mirko Rodić za pilanu te Zupančić Ivan i Slomović Danilo za željeznicu. Deputacija je posjetila dne 12. novembra gospodina ministra šuma i rudnika, izložila mu teško stanje ovdajšnjih radnika i zamolila ga da bi svojim uplivom nastojao sprečiti novo zlo t. j. redukciju plata kod ovog državnog poduzeća.

Kako radnički povjerenici nisu mogli usled zabrane održati skupštinu, da podnesu izvještaje radnicima, to su tu skupštinu sazvali za dne 23. novembra. Na skupštinu su pozvali i predstavnika Kraljevske banske uprave iz Banja Luke te povjerenika Radničke komore. Skupštini je predsjedavao drug Danilo Slomović, koji je sa nekoliko biranih riječi pozdravio prisutne te ujedno podneo izvještaj o tome, šta su sve radnički povjerenici za željeznicu do sada učinili u cilju, da se obrane plate. Posle toga drug Krnota Djuro podneo je izvještaj pilanskim radnicima. Svi prisutni radnici primili su izvještaje radničkih povjerenika, a posle toga dobio je riječ drug Ivan Zupančić, koji je imao podneti izvještaj o deputaciji, koja je posjetila g. ministra šuma i ruda.

Zupančić je u početku svojeg izvještaja naglasio, da su radnici ranije razumili povećanu proizvodnju, te da su razumili nametnute veće dužnosti u cilju da se obrani poduzeće, ali danas, kad se je polučilo to da je proizvodnja u pilani povećana za celih 40% i danas kad je saobraćaj aktivan, oni nemogu razumeti i pristati na nove redukcije. Posle toga obširno je izlagao predstavku koja je predana g. ministru šume i rudnika. Govori kako je u predstavi argumentisana obrana radnika a da im se plate ne skidaju jer bi pored ovakog stanja za samo poduzeće predstavljalo

svako snizivanje plata jednu ružnu sliku. Radnici, sakupljeni na skupštini, pozdravili su govor druga Zupančića i ostalih predgovornika jer su dobili uverenje, da se je od strane radničkih predstavnika poduzelo sve u obranu nadnica, koje su i do sada mizerne.

Posle toga uzeo je riječ izaslanik Kralj. Banske uprave g. dr. Kalej. On je u svom govoru skrenuo pažnju radnicima da nesmiju zaboraviti, da vlasti vode računa o tegobama koje pogadjaju radnike. Govori da su svjesni toga, da su radnici sastavni dio ove države i od strane vlasti mogu se uvek nadati pomoći u granicama postojećih zakona. Svi prisutni saslušali su referate pomno, samo je bilo velikih upadica, kad se je govorilo o namjeri poduzeća da skine plate. U to vreme čuli su se protestni povici: nedamo skidati i tako gladnih nadnica jer i do sada nismo mogli živiti od njih.

Svi radnici su veoma zadovoljni, što se je ova akcija vodila zajednički sa povjerenicima pilane i povjerenicima željeznice. Konačno je donešena rezolucija u kojoj se traži, da se nadnice ne ukidaju iz razloga što su radnici uložili maksimum truda i povećali produkciju za oko 40% nego je ona iznosila u 1933. godini. Konačno se je u rezoluciji tražilo, da se poduzeće kod otkaza posluži zakonskim rokom a ne da se ovako važne odluke donose mimo svih zakona preko noći i na svoju volju prosto po diktatu. Radnici odbijaju svaki pokušaj redukcije plata, a ako već mora do redukcije doći naglasuju da se ona provede kod socialno jačih te da se uštede čine na drugim stranama gdje se one dađu provesti, a da se ne dira u radničke mizerne pate.

Posle toga skupština je zaključena sa nekoliko biranih riječi druga predsjednika i svaki je dobio dojam, da će se jedino zajedničkim i složnim radom polučiti uspjeh u obrani radničkih prava na život.

Odbor

Radničkih povjerenika.

Ali se da posmrtnina podpornih društva zarubiti?

Željezničari su u velikom številu zavarovani pri podpornim društvih. V sedanjih težkih časih se mora marsikateri željezničar zadolžiti, zlasti na zimo, da kupi najpotrebnije. Še posebno velja to za aktivne in upokojene delavce. Prijeti se, da delavec umre, trgovac pa hoće doseći kričje svojega dolga z rubežjo posmrtnine pri podpornem društvu. Ali se sme posmrtnino zarubiti?

Mariborsko sreško sodišče je razpravljalo in razsodilo v konkretnem slučaju, ko je hotel odvetnik zarubiti posmrtnino, ki je pripadala vdovi od porporega društva željezniških delavcev in uslužbenec v Mariboru. Razsodilo je, da je rubež nedopusten. Odvetnik, ki je zarubil takšno posmrtnino, je bil obsojen, da je moral izvršbo ustaviti, vrniti, kar je že prejel potom Mestne hranilnice, od tiste posmrtnine in plačati tudi

pravne stroške. Sodišče je ugotovilo v razlogih sodbe, da pripada glasom § 11 pravil »Podpornega društva željezniških delavcev« posmrtnina po smrti člana v določenem redu ženi, ali otrokom itd. in če ni nikogar, pripada posmrtnina zopet društvu nazaj. — Pravna narava te pogodbe je pogodba v korist tretjemu. Zato ta posmrtnina ne spada v zapuščino po umrlem članu in se kot taka ne more zarubiti po upnikih umrlega člana tega društva. Iz § 2 omenjenih pravil jasno sledi, da spada posmrtnina v prid terjatev § 290 i. r., ki se pod nobenim pogojem ne morejo zarubiti mihi od upnikov upravljence. Nadaljnja posledica pa je logično ta, da ne more biti taka terjatev upravičeno niti prebita s protiterjatvijo upravičenega upnika, kateremu se je vsled kakršnekoli pomote že kaj izplačalo.

Ali že imaš Koledar za leto 1935?

Kakor vsako leto, tako je naš konzorcij tudi letos izdal Željezničarski koledar.

Letošnji koledar prinaša poleg običajnega gradiva, turnusa tabel, beležk, tudi obširen strokovni vestnik, od katerega omenjamo sledeče glavne točke:

izčrpen izvleček delavskega pravilnika, izčrpen izvleček zakona o državnem prometnem osobju,

točne predpise delavskega penzijskega fonda,

točne predpise bolniškega fonda ter pravice osobja v fondu,

popoln izvleček predpisov o voznih olajšavah, ordinacije specialistov v Centralni ambulanti Ljubljana-Maribor,

navodila za sestavo raznih prošenj in pritožb.

Koledar bo dober priročnik vsakemu aktivnemu in upokojenemu željezničaru, nastavlencu in delavcu, zato priporočamo prav vsem, da si ga takoj preskrbe, ker je na-

klada zelo omejena ter bo gotovo pred novim letom pošel.

Za slučaj nezgode v službi velja tudi za leto 1935 zavarovalnina Din 500.— za smrtni slučaj.

Cena koledarja je Din 10.—.

Kdor koledarja še ni naročil, naj ga takoj naroči in sicer na naslov: Ujedinjeni Željezničar — Ljubljana, Poštni predal 280.

»Konzorcij Ujedinjeni Željezničar«

3 šivalni stroji,

vsii malo rabljeni, na prodaji!

Ženski — pogrezljiv za Din 2200.—, drugi za Din 700.—, krojaški, ki šiva naprej in nazaj za Din 1500.—. Za ogledati v:

Ljubljana - Krakovo, Gradaška ul. 8.